

ФРАНЦ КАФКА

ЕДИНАДЕСЕТ СИНА

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 1982

chitanka.info

Имам единадесет сина.

Първият е доста невзрачен на вид, но е сериозен и умен; въпреки това аз не го ценя много, макар да го обичам като всичките си други деца. Неговото мислене ми изглежда прекалено опростено. Той не гледа нито надясно, нито наляво, нито далеко пред себе си; непрекъснато се движи в кръг из тесния си мисловен свят по-скоро се върти около себе си.

Вторият е красив, строен, добре сложен; истинско удоволствие е да го гледаш в позата на фехтовач. И той е умен, на това отгоре е видял и свят; познава много страни, ето защо дори родната природа сякаш му говори повече, отколкото на другите, които не са напускали домашното огнище. Впрочем това предимство положително се дължи не само и дори не главно на пътешествията му — то по-скоро спада към неповторимите черти на този мой син; това признава всеки, който например пожелае да наподоби майсторския му скок във вода — скок с няколко премятания, поривист и все пак овладян. Смелостта и желанието на подражателя траят само до края на трамплина, там обаче, вместо да скочи, той изведнъж сяда и разперва виновно ръце. И въпреки всичко (би трябвало всъщност да съм щастлив с такъв син) нещо в него ме безпокои. Лявото му око е малко по-свито от дясното и често примигва; това, разбира се, е дребен недостатък, той дори придава на лицето му по-дръзновен израз, отколкото иначе би имало, а при недостижимата завършеност на характера му, никой не ще забележи и укори това примигващо поприсвито око. Ала на мене, бащата, то прави впечатление. Смущава ме, естествено, не физическият недостатък, а прозиращата зад него душевна неравност, някаква отрова, блуждаеща в жилите на сина ми, някаква негова неспособност да осъществи докрай житейското си предназначение, което единствено аз съзирам. От друга страна пък, тъкмо тази черта го прави истинско мое дете, защото тя е наследствен недостатък на целия ни род, проявен у него особено отчетливо.

Третият син е също красив, но тази негова красота не ми е по сърце. Това е красотата на певец — изящно извити устни; замечтан взор; глава, която има нужда от драперия зад себе си, та да се открои; прекалено издути гърди; леко вдигащи се и още по-леко отпускащи се ръце; нозе, които се кипрят, понеже не държат. На всичко отгоре гласът му не е пълнозвучен; за миг измамва, кара познавача да наостри уши,

но бързо глъхне. И макар че, общо взето, всичко ме блазни да показвам този мой син, аз предпочитам да го държа в сянка; той самият не се натрапва, ала не защото съзнава недостатъците си, а поради душевна невинност. А времето, в което живеем, му е напълно чуждо; макар роден в нашето семейство, той сякаш принадлежи и на друго, което завинаги е загубил, затова често изпада в униние и нищо не е в състояние да го разведри.

Четвъртият ми син е може би най-общителният от всички. Истинска рожба на времето си, той се разбира с всекиго, стои с двата си крака върху земята, която смята всеобща, и хората с желание му кимат. Може би това единодушно одобрение придава на характера му нещо повърхностно, на движенията му — някаква волност, на съжденията му — известна безгрижност. Човек често би искал да повтори някои негови изказвания, впрочем само някои, защото в своята цялост той все пак страда от прекалена лекота. Прилича на скиор, който с възхитителен скок се отделя от шанцата, разсича въздуха като лястовица, но после се сгромолясва сред снежния прах като жалко нищожество. Такива мисли тровят радостта ми от това мое дете.

Петият син е мил и добър; той обещаваше много по-малко от това, което стана; бе тъй незначителен, че в негово присъствие човек се чувствуваше сам — и все пак той достигна до известна почит. Ако ме запитат как е станало това, едва ли ще съм в състояние да отговоря. Може би пък невинността си пробива най-леко път през вилнеещите в този свят стихии, а той е невинен. Дори прекалено невинен. Отзивчив е към всекиго. Дори прекалено отзивчив. Признавам, не ми е приятно да слушам, когато ми го хвалят. Знае се колко лесно е да хвалиш някого, който очевидно заслужава похвала, а такъв е моят син.

Шестият ми син изглежда, поне на пръв поглед, най-задълбочен от всички. Постоянно увесил нос, той все пак е бърбовец. Затова трудно можеш да се справиш с него. Всяко поражение го хвърля в непреодолима тъга; постигне ли обаче надмощие в спора, запазва победата чрез словоизлияния. Все пак не отричам, че у него има известна пламенност, стигаща до самозабрава; често в борба с мислите си той прекарва цял ден като унесен в сън. Макар да не е болен — напротив, здравето му е много добро, — понякога залита, особено по здрач, ала не пада и се оправя без чужда помощ. Може би всичко се дължи на телесното му развитие — той е прекалено висок за възрастта

си. Това го прави, общо взето, некрасив, въпреки че много неща у него поотделно са красиви, например ръцете и нозете. Некрасиво е впрочем и челото му: не само кожата, но сякаш и костта е някак сбръчкана.

Седмият син е може би повече от всички други мое дете. Хората не са в състояние да оценят достойнствата му, не разбират своеобразното му остроумие. Аз не го надценявам; зная, че той е доста незначителен; да имаха хората само този недостатък, че не съумяват да оценят сина ми, нямаше да ги упреквам в нищо. Ала не бих искал този син да липсва от семейството ми. Той внася размирен дух и наред с това уважение към традицията, при което и едното, и другото се сливат у него — поне аз така смятам — в ненарушимо цяло. Впрочем той самият не знае какво да прави с това цяло; не, на него е съдено да придвижи колелото на бъдещето; ала тази му заложба е толкова ободряваща, тъй обнадеждаваща; иска ми се да има деца, а после и те да народят деца. За жалост това желание, изглежда, няма да се сбъдне. Изпълнен с наистина понятно за мене, ала също тъй огорчително самодоволство, което впрочем се намира в чудесно противоречие с преценката на околните, той ходи винаги сам, нехае за момичета и въпреки това никога не губи доброто си настроение.

Осмият ми син е чедото, което ми причинява най-много мъка, макар всъщност да не виждам причина за това. Той гледа на мене като на чужд човек, а пък аз се чувствам по бащински тясно свързан с него. Времето много неща поизглади; ала по-рано често ме побиваха тръпки, щом само помислех за този мой син. Той върви по свой собствен път; скъса всички връзки с мене и навярно с коравата си глава и дребното си тяло на атлет — само нозете му бяха слабички в детството, ала сигурно вече са заякнали — ще си пробие път навред, където пожелае. Неведнъж съм имал желание да го повикам обратно у дома, да го попитам как живее, защо тъй се дели от баща си и какви намерения всъщност има, но сега той е така далеч от мене, а и толкова време измина, че е по-добре всичко да си остане по старому. Чувам, че той — единствен сред синовете ми — си е пуснал дълга брада; при неговия дребен ръст, естествено, тя не му стои добре.

Деветият ми син е много елегантен и притежава томителен поглед, който пленява жените. Тъй томителен, че понякога успява да прельсти и мене, макар да зная, че е нужна само една мокра гъба, за да се изтрие цялото това неземно сияние. Ала особеното в моето момче е,

че то самото не се стреми да прелъстява никого; синът ми би се чувствувал доволен, ако можеше цял живот да се излежава на канапето, да пилее погледа си по тавана или, още по-добре — да го държи в покой под клепачите си. Заеме ли тази любима поза, той обича да приказва и говори неловно — сбито и изразително, ала все пак само в определени граници; наложи ли му се да ги напусне, а това е неизбежно при тяхната теснота, речта му се превръща в празно дърдорене. Човек би махнал с ръка, за да го спре, стига да имаше надеждата, че този сънлив поглед е в състояние да забележи жеста.

Десетият ми син минава за неискрен човек. Аз не искам да отричам този недостатък, нито пък изцяло да го потвърдя. Безспорно, който го види как пристъпя с неподобаваща за възрастта си тържественост, винаги със закопчан догоре редингот и стара, но извънредно грижливо почистена черна шапка, с неподвижно лице и малко издадена напред брадичка, с тежко отпуснати над очите клепачи и при това с допрени сегиз-тогиз до устните два пръста — който го види така, си помисля: „Ето един завършен лицемер!“ Но послушайте го как говори! Разумно, обмислено, не хаби излишни думи; с язвителна живост пресича всички въпроси; в удивително, самопонятно и радостно единение с целия свят; единение, от което шията непременно се изпъва, а главата се устремява нагоре. Мнозина, които смятат себе си за твърде умни и по тази причина, както сами казват, са се чувствали отблъснати от външността му, после пък са били привлечени от словото му. Има обаче и хора, които не се смущават от външността му, но съзират лицемерие в думите му. Аз като баща не мога да преценя, но все пак трябва да призная, че вторите съдници са по-убедителни.

Единадесетият ми син е с нежно телосложение, може би най-слабият сред синовете ми; но слабостта му е измамлива, защото той може понякога да бъде твърд и решителен, но дори тогава слабостта си остава негова основна черта. В тази слабост обаче няма нищо срамно, тя изглежда слабост само на тази наша земя. Нима например и готовността да полетиш не е слабост, щом представлява неустойчивост, неопределеност и пърхане с криле? Нещо подобно има у моя син. Такива качества, естествено, не радват бащата; те явно водят към разруха на семейството. Понякога той ме поглежда, сякаш иска да ми каже: „Ще те взема със себе си, татко!“ Аз пък си мисля:

„Ти си последният, комуто бих се доверил.“ А той сякаш ми отвърща с поглед; „Добре, да бъда поне последният!“
Това са моите единадесет сина.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.